

KOMENTÁŘ

8. 12. 2022

Knihovny a kulturní zařízení v Jihomoravském kraji v roce 2021

Do knihoven v Jihomoravském kraji přišly v roce 2021 téměř 4 miliony návštěvníků, měli možnost si vybrat z téměř 9 milionů knih či využít 1 094 počítačů s připojením na internet. Registrovaný čtenář si v loňském roce vypůjčil v průměru 27 knih.

Veřejné knihovny v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji bylo na konci roku 2021 v provozu 603 veřejných knihoven a 94 poboček knihoven včetně pojízdných zařízení. V knihovnách bylo registrováno celkem 125,4 tis. čtenářů, z tohoto počtu bylo 30,5 tis. čtenářů ve věku do 15 let. Ještě v roce 2019 byl zaznamenán meziroční nárůst jak u počtu registrovaných čtenářů celkem, tak i u počtu čtenářů ve věku do 15 let. V „covidových“ letech 2020 a 2021 ale došlo k postupnému poklesu obou počtů. Skutečnost roku 2021 byla v porovnání s rokem 2019 o 22,8 % nižší u počtu registrovaných čtenářů a o 30,0 % nižší u počtu čtenářů ve věku 15 a méně let.

Tab. 1 Vybrané údaje o veřejných knihovnách v Jihomoravském kraji

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

	2011	2015	2018	2019	2020	2021
Veřejné knihovny¹⁾	617	613	608	609	606	603
Pobočky knihoven	97	92	94	93	94	94
Knihovní jednotky celkem (tis.)	8 860	8 917	8 863	8 811	8 811	8 751
Registrovaní čtenáři (tis. osob)	160,0	152,5	150,5	162,4	137,8	125,4
z toho registrovaní čtenáři do 15 let (tis. osob)	38,8	38,8	40,7	43,6	35,2	30,5
Výpůjčky celkem (tis.)	6 920,8	5 605,8	5 102,8	4 894,5	3 719,3	3 353,8
Návštěvníci knihoven vč. návštěvníků on-line služeb (tis. osob)	4 303,2	4 777,5	5 136,7	5 035,1	4 274,4	3 611,6
Studijní místa	6 092	6 584	7 147	7 123	7 224	7 098
Počítače pro uživatele	1 391	1 294	1 250	1 224	1 209	1 164
z toho napojené na internet	1 287	1 204	1 166	1 148	1 133	1 094
Počet návštěvníků využívajících internet v knihovně (tis. osob)	454,7	297,3	352,5	358,3	130,6	129,0

¹⁾ včetně Národní knihovny ČR, Moravské zemské knihovny v Brně a krajských vědeckých knihoven

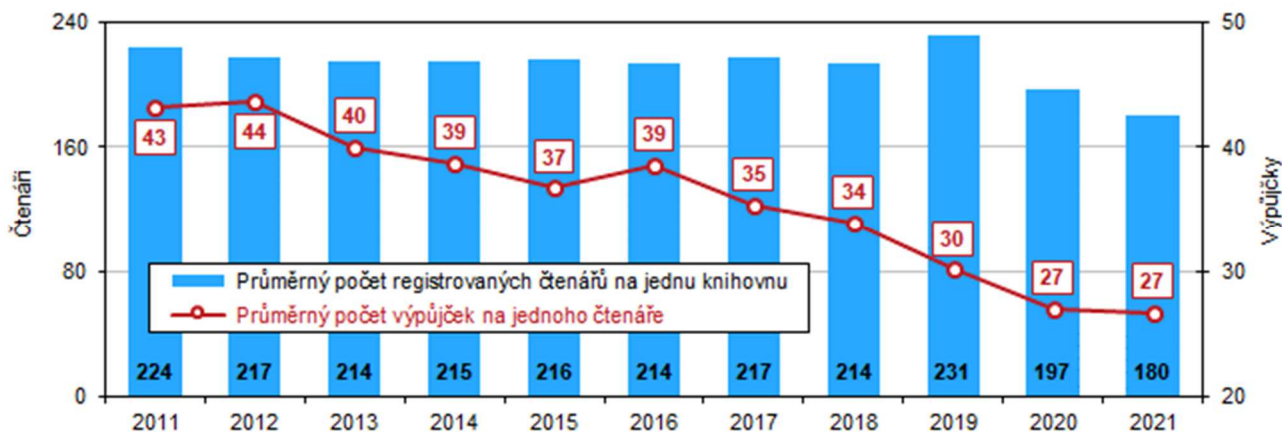
Čtenáři měli v knihovnách v kraji v roce 2021 k dispozici 8,8 mil. knihovních jednotek. Bylo evidováno celkem 3,4 mil. výpůjček, jejich počet se ale v posledních letech snižoval. Registrovaný čtenář si v roce 2021 vypůjčil v průměru 27 knih. Z grafu 1 je zřejmé, že počet registrovaných čtenářů připadajících na jednu knihovnu včetně poboček byl až do roku 2019 vcelku stálý, pokles je zaznamenán v letech 2020 i 2021. Ovšem průměrný počet výpůjček připadající na jednoho čtenáře klesal v uvedených letech každoročně s výjimkou roku 2012 a 2016.

V roce 2021 na jednu knihovnu v Jihomoravském kraji připadalo 1 697 obyvatel, počet registrovaných čtenářů tvořil 10,6 % středního stavu obyvatel. Pokud by měl tento ukazatel posloužit jako měřítko pro srovnání krajů, pak nejnižší podíl čtenářů z počtu obyvatel byl vykázan v Ústeckém kraji (6,9 %), nejvyšší v hl. m. Praze (14,3 %). Podíl 10,6 % registrovaných čtenářů na celkovém počtu obyvatel v Jihomoravském kraji byl mezi kraji 7. nejvyšší (spolu s Pardubickým krajem).

KOMENTÁŘ

Graf 1 Čtenáři knihoven (včetně poboček) v Jihomoravském kraji v letech 2012 až 2021

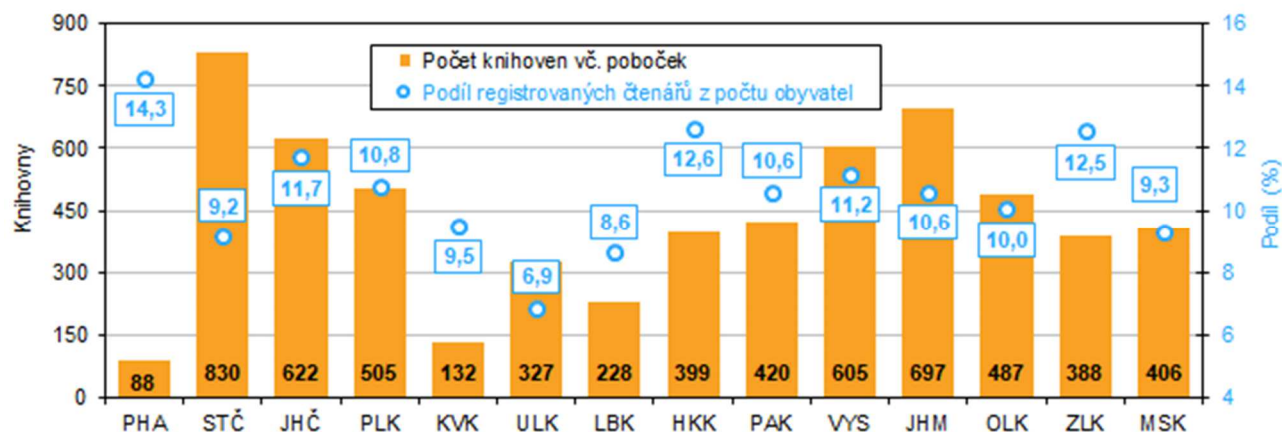
Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

Ve veřejných knihovnách jsou k dispozici také počítače. V knihovnách v Jihomoravském kraji bylo v roce 2021 celkem 1 164 počítačů, 1 094 z nich bylo připojeno k internetu. Počet počítačů celkem i s připojením na internet se v posledních letech postupně snižuje, neboť o tyto služby klesá zájem. V roce 2021 bylo v knihovnách v kraji evidováno 129,0 tis. návštěvníků využívajících internet v knihovně, tento počet byl proti roku 2019 téměř o dvě třetiny nižší. I přesto počty počítačů s připojením na internet i počty návštěvníků knihoven využívajících internet v knihovně byly v roce 2021 mezi kraji nejvyšší.

Graf 2 Počet knihoven a podíl čtenářů na obyvatelstvu podle krajů v roce 2021

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

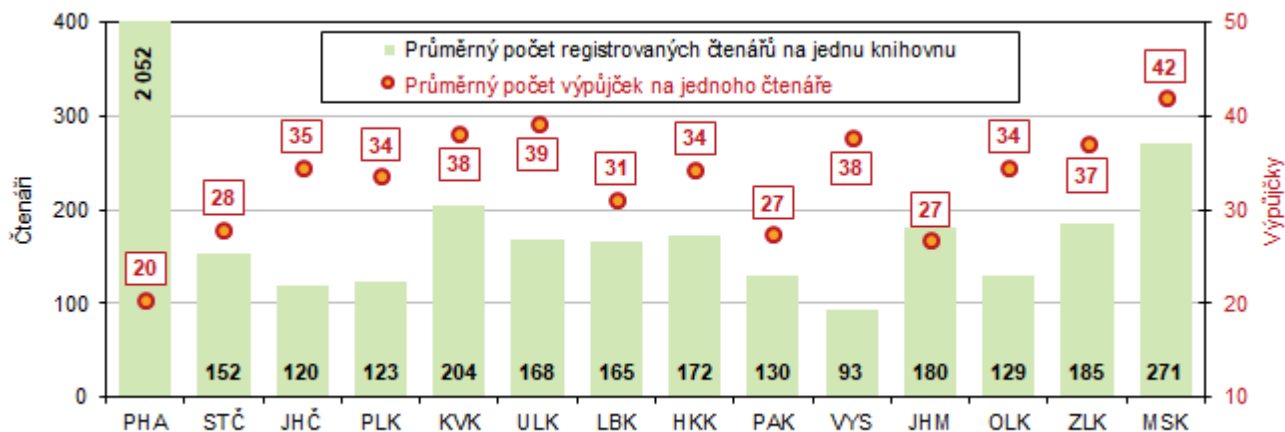

Nejvyšší počet knihoven vč. poboček byl v roce 2021 sice evidován ve Středočeském kraji (830), nejvyšší počet registrovaných čtenářů byl ale v hl. m. Praze (180,6 tis. osob). V Praze také v průměru připadlo nejvíce registrovaných čtenářů na 1 knihovnu (2 052). Neaktivnější čtenáři byli v Moravskoslezském kraji, v průměru zde ročně na jednoho čtenáře připadlo 42 výpůjček.

KOMENTÁŘ

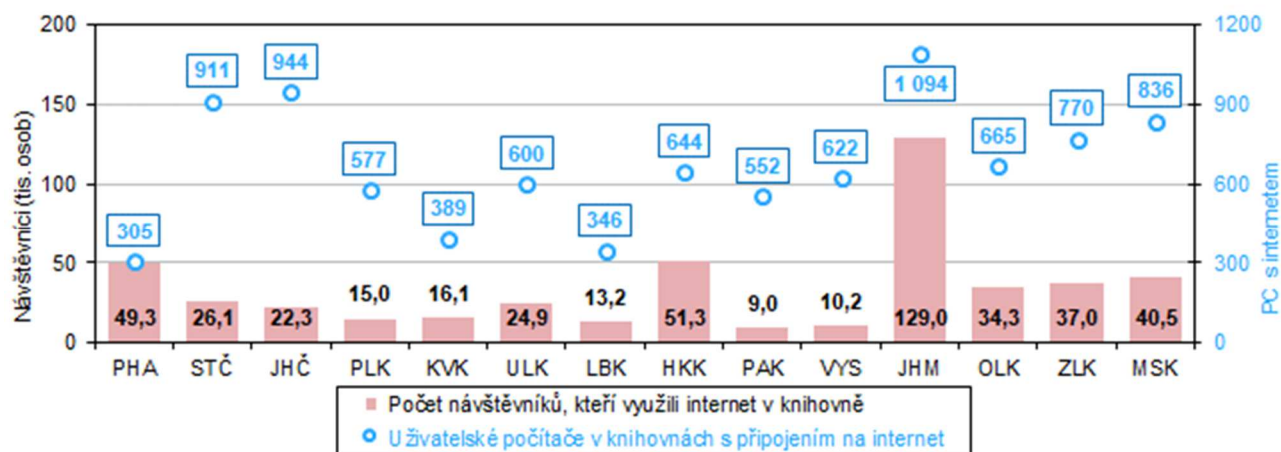
Graf 3 Čtenáři knihoven (včetně poboček) podle krajů v roce 2021

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

Graf 4 Čtenáři knihoven využívající internet v knihovnách podle krajů v roce 2021

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

Památkové objekty v Jihomoravském kraji zpřístupněné návštěvníkům za vstupné

Dalším prvkem z oblasti kulturních zařízení jsou památkové objekty s kulturně výchovným využitím, které jsou v kraji zpřístupněné návštěvníkům za vstupné. Patří sem hrady, zámky, kláštery, kostely, mlýny apod., ovšem památky, které jsou ve správě muzea či galerie, sem zařazeny nejsou.

V Jihomoravském kraji k památkovým objektům zpřístupněným návštěvníkům za vstupné namátkou patří např. hrady Bítov, Cornštejn, Janův Hrad, Nový Hrad u Adamova, Pernštejn, Špilberk, Veveří; zříceniny hradu Boskovice, Nový Hrádek u Lukova; zámky Boskovice, Bučovice, Kunštát na Moravě, zámek Lednice se 4 objekty, Lysice, Milotice, Oslavany, Rájec nad Svitavou, Rosice, Slavkov u Brna, Uherčice, zámek Valtice se 3 objekty, Velké Opatovice, Vranov nad Dyjí; kláštery v Dolních Kounicích, Předklášteří; mlýny Rudice, Veverská Bítýška, Klobouky u Brna, Ruprechtov; věže Vlčova nebo Radniční ve Znojmě.

KOMENTÁŘ
Tab. 2 Vybrané údaje o památkových objektech zpřístupněných za vstupné v Jihomoravském kraji

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

	2011	2015	2018	2019	2020	2021
Památky zpřístupněné návštěvníkům za vstupné	28	29	38	39	42	41
Návštěvníci celkem (tis. osob)	1 094,0	1 154,9	1 259,1	1 310,6	940,5	951,9
Inventurní jednotky mobiliárního fondu	104 481	105 793	123 430	121 648	137 858	140 875
Počet svazků historických knihovnických fondů	167 886	170 402	160 209	170 234	170 252	167 576
Kulturní akce v památkách	2 862	936	510	623	413	241
Návštěvníci kulturních akcí celkem (tis. osob)	315,0	274,7	356,8	394,5	209,9	806,9

V minulých letech, resp. do roku 2019, památkové objekty v Jihomoravském kraji každoročně navštívilo více než milion osob, dosud rekordním byl rok 2016 s počtem 1,5 mil. návštěvníků. Vcelku výrazný propad návštěvnosti byl zaznamenán v posledních dvou „covidových“ letech. Skutečnost roku 2021, kdy památky navštívilo 951,9 tis. osob, byla v porovnání s maximem roku 2016 o třetinu nižší.

Muzea a galerie v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2021 kulturní veřejnosti k dispozici 31 muzeí a památníků, 5 galerií a 42 poboček muzeí a galerií. Bylo v nich možno shlédnout 223 expozic a 306 výstav. Počet návštěvníků expozic a výstav v kraji v roce 2021 překročil hranici 700 tisíc.

Tab. 3 Vybrané údaje o muzeích a galeriích v Jihomoravském kraji

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

	2011	2015	2018	2019	2020	2021
Muzea, galerie	41	41	40	40	39	36
v tom:						
muzea, památníky	37	37	36	36	35	31
galerie	4	4	4	4	4	5
Pobočky muzeí a galerií	37	41	41	42	41	42
Expozice	199	212	218	216	224	223
Uspořádané výstavy	447	462	450	433	275	306
Návštěvníci expozic a výstav (tis. osob)	851,3	943,2	1 117,0	1 163,6	663,3	704,3
Evidované sbírkové předměty (tis.)	3 173,0	3 673,0	3 899,0	3 968,0	4 039,0	4 283,0

Poznámka

V oblasti kulturních zařízení jsou pro potřeby statistiky využívány výstupy z rezortních statistických informačních systémů, které zpracovává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Praha. Údaje v tabulkách zachycují u stavových ukazatelů stav ke konci roku (např. počet knihoven, galerií), u intervalových ukazatelů úhrn za rok (např. počet návštěvníků). Údaje jsou šetřeny za kulturní organizace, jejichž zřizovatelem je stát (Ministerstvo kultury ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR nebo jiná ministerstva a územně samosprávné celky) a dále kulturní zařízení zřizovatelů církevních, občanských sdružení, obecně prospěšných společností, podnikatelů (právnických i fyzických osob) aj.

Kontakt:

Ing. Karel Adam
Krajská správa ČSÚ v Brně
e-mail: karel.adam@czso.cz
tel.: 542 528 172